

PRUTUL

*** REVISTĂ DE CULTURĂ * HUȘI ***

Serie nouă, Anul X (XIX), Nr. 2 (66) / 2020 * Fondator Costin CLIT

**Acest număr al revistei este tipărit cu sprijinul Preasfințitului Părinte Ignatie,
Episcopul Hușilor.**

ISSN 1582 – 618X

COLEGIUL ȘTIINȚIFIC

Cercetător dr. Silviu VĂCARU
Profesor dr. Theodor CODREANU

COLECTIVUL REDACȚIONAL:

Redactor șef: Costin CLIT
Dr. Lucian-Valeriu LEFTER
Mihai-Alin PAVEL
Tehnoredactor: Lucian CLIT
E-mail: costinclit@yahoo.com

CUPRINS

STUDII ȘI ARTICOLE

<i>Confruntarea militară polono-otomană din toamna anului 1620 și impactul ei asupra Țării Moldovei – Valentin Constantinov</i>	5
---	---

MEMORIA GENEALOGICĂ

<i>Urmașii portarului Șendrea și ctitoriile lor din ținutul Tecuci. Contribuții – Doru Parascan</i>	23
<i>Roseteștii: domni, doamne și domnițe – Andrei Pippidi</i>	39
<i>Notiță genealogică despre Pavel Debrici – Costin Clit</i>	47
<i>Contribuții la genealogia Tăutuleștilor din Basarabia – Silviu Andrieș-Tabac</i>	51
<i>O descendență puțin cunoscută: familia Panu-Callimachi – Mihai-Alin Pavel</i>	69
<i>Leon C. Negruzzi – „om bun la inimă, milos, cinstit și vesel” – Iulian Pruteanu-Isăcescu</i>	81
<i>Contribuții documentare privind familia Sadoveanu – Anișoara Trincă-Buruiiană</i>	87
<i>O scrisoare a Catincăi Negri – Ștefan S. Gorovei</i>	115
<i>Beldicenii: întregiri genealogice – Ștefan S. Gorovei</i>	125

Oameni și amintiri

<i>Mărturii despre George Flondor și soră-sa Florica Racovitză Flondor – Petre Ș. Năsturel</i>	141
--	-----

DOCUMENTE

<i>Între heraldică, genealogie și artă. Pisania Domnului Ioan-Teodor Callimachi de la biserica „Sfântul Nicolae” din vatra Câmpulungului (Moldovenesc) – Alexandru-Daniel Piticari</i>	145
<i>Gavril Butucea, un slujbaş în administrația hușeană. Documente inedite – Costin Clit, Mihai-Alin Pavel</i>	157
<i>Inscripții din biserici – Costin Clit</i>	173
<i>Un tabel inedit din 1952 cu cărțile editate până în 1870 din biblioteca Mitropoliei Moldovei – Silviu-Constantin Nedelcu</i>	181
<i>O listă din 1977 a parohiilor din județul Iași cu colecții de obiecte de patrimoniu – Silviu-Constantin Nedelcu</i>	189

DĂINUIREA VALORIILOR

<i>Gheorghe I. Brătianu (1898-1953) – Ștefan S. Gorovei</i>	193
<i>Romanul, destinul și stăpânul – în literarizarea Martei Miclescu – Lina Codreanu</i>	199

RECENZII ȘI NOTE BIBLIOGRAFICE

<i>Gheorghe Gherghe, Doinița Grigore, Sidonia Elena Diaconu, Banca, așezările de pe șes, Bârlad, Editura Sfera, vol. I, 2018, 202 p. – Costin Clit</i>	205
<i>Spiritul Tănase la Vaslui. Jurnal de festival (1970-2020). Coordonator: Lucian-Valeriu Lefter, Suceava, Editura Lidana, 2020, 282 p. – Costin Clit</i>	210
<i>Preot Ioan Dură, Pagini de istorie bisericească, Onești, 2020 – Florin Marinescu</i>	212
<i>„Horeb”. Revistă anuală de spiritualitate și actualitate, nr. 1, decembrie 2019, Huși, Editura Horeb, 168 p. – Nicolae Ionescu</i>	213

IN MEMORIAM

<i>Dan Ravaru – In memoriam (2.IV.1941 – 28.IX.2020) – Nicolae Ionescu</i>	217
--	-----

COLABORATORI

Silviu ANDRIEȘ-TABAC, istoric-arhivist, sursolog, heraldist, doctor în istorie, conferențiar cercetător; Heraldist de Stat al Republicii Moldova, șeful Cabinetului de heraldică, Aparatul Președintelui Republicii Moldova, Chișinău – silviu_tabac@yahoo.fr

Costin CLIT, profesor, Colegiul Național „Cuza-Vodă”, Huși – costinclit@yahoo.com

Lina CODREANU, profesor, Colegiul Național „Cuza-Vodă”, Huși – linacod@yahoo.com

Valentin CONSTANTINOV, doctor habilitat în istorie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Tiraspol cu sediul la Chișinău, cercetător științific principal la Institutul de Istorie, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării din Republica Moldova – walentkonstant@yahoo.fr

Ștefan S. GOROVEI, profesor univ. dr., Facultatea de Istorie, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași – stefangorovei@yahoo.fr

Silviu-Constantin NEDELCU, bibliotecar, doctor în filologie, Biblioteca Academiei Române, silviu.constantin.nedelcu@biblacad.ro

Doru PARASCAN, profesor, Școala Gimnazială Umbrărești – strajescu@yahoo.com

Mihai-Alin PAVEL, cercetător independent, Berlin – mihaialinpavel@yahoo.ca

Andrei PIPPIDI, membru corespondent al Academiei Române, profesor univ. dr., Facultatea de Istorie, Universitatea București – apippidi@sar.org.ro

Alexandru-Daniel PITICARI, bibliotecar I (S), Academia Română – Filiala Cluj, Biblioteca Academiei Române, Serviciul de Colecții Speciale și Bibliologie, Cluj-Napoca – alexandrudanielpiticari@gmail.com.

Iulian PRUTEANU-ISĂCESCU, muzeograf, șef Birou programe culturale și valorificare patrimoniu la Muzeul Național al Literaturii Române Iași – ipruteanu82@gmail.com

Anișoara TRINCĂ-BURUIANĂ, profesoară, Iași – trinca.ana@yahoo.com

UN TABEL INEDIT DIN 1952 CU CĂRȚILE EDITATE PÂNĂ ÎN 1870 DIN BIBLIOTECA MITROPOLIEI MOLDOVEI

Silviu-Constantin NEDELICU

Biblioteca Mitropoliei Moldovei și Bucovinei¹ constituie una dintre cele mai vechi biblioteci mitropolitane din țară, după cea a Mitropoliei Ungrovlahiei².

Cărturari de renume au ținut să-și depoziteze „comorile” aici, în această bibliotecă, ce nu a fost scutită de intemperiiile vremii. După cel de-al Doilea Război Mondial, biblioteca a fost refăcută „în anul 1960, din inițiativa I. P. S. Dr. Mitropolit Iustin”³, care „a organizat un fond de manuscrise românești, slave și grecești”⁴.

Nu vom insista asupra istoricului bibliotecii Mitropoliei Moldovei întrucât acesta nu reprezintă tema cercetării de față, însă vrem să amintim câteva studii scrise cu privire la colecțiile de manuscrise ale acestei biblioteci, și anume:

- Pr. Paul Mihail, *Manuscrise românești din biblioteca Mitropoliei Moldovei*, în *Mitropolia Moldovei și Sucevei* (în continuare: **MMS**), anul L (1974), nr. 5-6, p. 432-460;
- Pr. Paul Mihail, *Manuscrise românești din biblioteca Mitropoliei Moldovei (continuare)*, în **MMS**, anul LI (1975), nr. 1-2, p. 133-164;
- Pr. Paul Mihail, *Manuscrise românești din biblioteca Mitropoliei Moldovei (continuare)*, în **MMS**, anul LII (1976), nr. 1-2, p. 120-146;
- Pr. Chiril Pistrui, *Manuscrise inedite în biblioteca Mitropoliei Moldovei și Sucevei-Iași*, în **MMS**, anul LIX (1983), nr. 1-3, p. 95-106.

¹ După anul 1990 și-a schimbat titulatura din *Mitropolia Moldovei și Sucevei* în *Mitropolia Moldovei și Bucovinei*, care se păstrează până în prezent.

² Astăzi se numește *Mitropolia Munteniei și Dobrogei*, iar biblioteca sa a suferit mai multe transformări de-a lungul timpului. Nu vom insista asupra acestui subiect pe care l-am dezvoltat pe larg în următoarele articole și studii: 1) Silviu-Constantin Nedelcu, *A existat sau nu o bibliotecă a Mitropoliei Țării Românești înainte de Antim Ivireanul? Biblioteca Mitropoliei Țării Românești între anii 1359-1708*, în *Revista Bibliotecii Naționale a României*, anul XXII (2016), nr. 42, p. 56-65; 2) Silviu-Constantin, *Scurt istoric al Bibliotecii Mitropoliei Țării Românești*, în *Biblioteca. Revistă de bibliologie și știința informării*, anul LXVIII (Serie nouă), anul XXVII (2016), nr. 1, p. 15-18; 3) Silviu – Constantin Nedelcu, *Sfântul Ierarh Antim Ivireanul (1650-1716) și Biblioteca Mitropoliei Țării Românești*, în Maria Micle (coord.), Agneta Lovasz (coord.), Simona Bursașiu (coord.), *Biblioteca fără bariere. Conferința Națională a Asociației Bibliotecarilor din România, ediția a XXVII-a, Timișoara, 7-9 septembrie 2016*, Timișoara, Editura Universității de Vest, București, Editura ABR, 2017, p. 260-272.

³ Pr. Paul Mihail, *Manuscrise românești din biblioteca Mitropoliei Moldovei*, în **MMS**, anul L (1974), nr. 5-6, p. 432.

⁴ *Ibidem*, p. 432.

Astfel, în colecțiile Arhivelor Naționale ale României, am întâlnit o listă⁵ inedită, datată în anul 1952, ce conține „lucrările editate până la anul 1870 și aflate în Biblioteca Sf[inte]i. Mitropolii din Iași”⁶, ce conține un tabel cu 90 de titluri de cărți deținute în fondul Bibliotecii Mitropoliei Moldovei. Majoritatea lucrărilor sunt de secol XIX însă reprezintă un document veritabil pentru reconstituirea istorică a colecțiilor acestei biblioteci teologice.

Textul de față se compune din două părți, și anume: 1) tabel cu cărțile editate până în 1870 din Biblioteca Mitropoliei Moldovei; 2) o analiză critică a lucrărilor din tabel.

1. Un tabel inedit din 1952 cu cărțile editate până în 1870 din Biblioteca Mitropoliei Moldovei

Rubricile tabelului sunt: 1) Nr. crt.; 2) Nr. inv.; 3) Autorul; 4) Titlul lucrării; 5) Locul tipărit[urii]; 6) Anul; 7) Starea în care se află.

Tabelul este alcătuit dintr-o listă de 89 de cărți în limba română⁷ și 1 în limba germană⁸.

Nr. Crt.	Nr. Inv.	Autorul	Titlul lucrării	Locul tipărit.	Anul	Starea în care se află
1.	8	---	Tipicon	Iași	1816	bună
2.	11	--	Viețile sfinților (8 volume)	M-rea Neamț	1815	bună
3.	24	---	Pidalion	”	1844	”
4.	41	Simeon al Tesalonicului	Dogmele credinței (2 volume)	București	1865	bună
5.	49	Hrisostom Ioan	Împărțire de grâu	Buzău ⁹	1833	”
6.	56	” ”	Puțul Sf. Ioan	”	”	”
7.	57	Miniat Ilie	Didahii	Iași	1837	”
8.	120	--	Îndreptarea legii	Târgoviște	1652	”
9.	128	---	Biblia	Buzău	1854	”
10.	212	Kogălniceanu M.	Letopisețele Țării Moldovei	Iași	1852	”
11.	224	Kantemir D.	La Hronicul Românilor	”	1836	”

⁵ În text apare scris *Tablou* cf. Arhivele Naționale Istorice Centrale (în continuare ANIC), fond Ministerul Cultelor și Artelor. Studii, dosar nr. 1 bis/1952, f. 66.

⁶ ANIC, fond Ministerul Cultelor și Artelor. Studii, dosar nr. 1 bis/1952, f. 66-69.

⁷ ANIC, fond Ministerul Cultelor și Artelor. Studii, dosar nr. 1 bis/1952, f. 66-69.

⁸ ANIC, fond Ministerul Cultelor și Artelor. Studii, dosar nr. 1 bis/1952, f. 69.

⁹ În text apare scris *Buzeu*. Am îndreptat peste tot în text, unde apare cuvântul, în grafia actuală.

12.	230	Meletie al Atenei	Istoria bisericească	”	1841	”
13.	232	---	Datoriile preoților de popor	”	1838	”
14.	270	Goldsmith	Istoria Grecilor (trad. Ecat. Asaki)	”	1842	”
15.	329	Maior P.	Istoria pt Începutul Românilor	”	1854	”
16.	341	--	Noul Testament	Petersburg	1819	”
17.	342	Heliade Rădulescu	Echilibru între antithesi	București	1859	”
18.	350	--	Viața Sf. Vasile cel Nou	”	1834	”
19.	356	Platon al Moscovei	Drept slăvitoare învățătură	Iași	1839	”
20.	360	Bulgarul Eug.	Adoleshia filotheos (A)	”	1819	”
21.	371	Grigore de Nissa	Cinci cuvinte	Buzău	1838	”
22.	390	Fotino D.	Istoria Generală a Daciei	Buc[urești].	1859	”
23.	391	Grigore Arhimandrit	Prescurtarea Ist[oriei]. Univ[ersale].	”	1827	”
24.	475	---	Katehism creștinesc	Moscova	1839	”
25.	480	Burdalu	Spirituala fugire de lume	Iași	1864	”
26.	501	Fătu I.	Istoria Românilor	Galați	1853	”
27.	507	Poteca Eufir[osin].	Vorbire despre Istoria Universală	București	1853	bună
28.	527	Bălcescu N.	Magazin Ist[oric]. p[entru]. Dacia (5 vol.)	”	1842	”
29.	873	Moșescu C.	Despre conștiința mincinoasă	Brăila	1844	
30.	881	Bădescu N.	Discursuri biseric[ești].	București	1869	
31.	929	Kerkiroun	Apărarea bis[ericii]. Răsărit[ene].	”	1859	
32.	940	Macreul S.	Iubitorul de înțelepciune	Iași	1831	
33.	941	Melchisedec	Cuvânt pentru Școală și biserică	”	1855	
34.	947	Șaguna A.	Elemente de drept canon[ic].	Sibiu	1855	
35.	1239	Ianovici V.	Istor[ia]. Lit. Tâlcuire a N[oului]. T[estament].	Cernăuți	1856	
36.	1325	---	Dovedire împ[otriva]. Eresiei armene	Buc[urești].	1824	
37.	1713	Ilarion	Tesaur de Mon. Istorie.	”	1862	

38.	1724	Iarcu D.	Catalog gen[eral]. de cărțile român[ești].	”	1865	
39.	1789	Bărnăuțiu S.	Dreptul public al Rom[ânilor].	Iași	1867	
40.	1815	Zigabean E.	Tâlcuirea Psaltirei	”	1850	
41.	1938	Miniati Ilie	Predici și panegirice	Brăila	1863	
42.	1969	Popescu I.	Organ Pedagogicesc	Sibiu	1863	
43.	1972	Poenaru	Curs elen de desen	Buc[urești].	1860	
44.	1974	Palemon	Memoriu ¹⁰ asupra lui Tud[or]. Vladimirescu	”	1862	
45.	1991	Bojinca D.	Dregătorul bunei creșteri	Buda	1830	
46.	2067	Drăghici M.	Istoria Moldovei	Iași	1857	
47.	2028	Cernătescu	Manual de Is[orie]. Univers[ală].	Buc[urești].	1861	
48.	2030	Fătu	Proect de org[anizare]. Sanit[ară]	Iași	1863	
49.	2034	Gane K.	Floarea din Sf. Script[ură].	”	1850	
50.	2048	Ionescu dela Brad	Bunul cultivator	Bucureșt[i].	1861	
51.	2056	Scriban P.	Omiletica	Iași	1858	
52.	2058	Melchisedec	Teologie dogmatică	”	1858	
53.	2066	”	Manual de liturgică	”	1853	
54.	2082	Beleze	Istoria naturală	Buc[urești].	1856	
55.	2101	”	Conv[enția]. p[entru]. Organiz[area]. Princ.	”	1864	
56.	2123	Pelison	Epoca glorioasă a lui M[ihai]. Viteazul	”	1867	
57.	2132	Bojincă	Anticile Romanilor II	Buda	1863	Bună
58.	2169	Vida	Gramat[ica]. rom[âno]. franțuz[ească].	”	1833	”
59.	2174	Scriban Neofit	Urziri istorice	Iași	1851	”
60.	2175	Șaguna A.	Istoria Bis[ericii]. Ort[odoxe].	Sibiu	1860	”
61.	2178	Scriban	Ist[oria]. Bis[ericii]. pe scurt	Iași	1869	”
62.	2184	Valentineanu I.	[Despre] Adm[inistrația]. guv[ernului]. dela Balta-	Buc[urești].	1859	

¹⁰ Dintr-o eroare de tehnoredactare în text apare scris *Memriu*.

			Liman			
63.	2194	Scriban N.	Necesitatea clerului în societate	Iași	1859	
64.	2219	”	Scurtă introducere și Hronologia	”	1857	
65.	2233	Sturza Al.	Dublul paralel	”	1851	
66.	2242	Scriban N.	Călătorie la locurile sfinte	București	1875	
67.	2249	---	Plângerile unui Sihastru	”	1875	
68.	2263	Barasch I.	Cursul de Higienă populară	”	1857	
69.	2265	---	Funie întreită (D. Veniamin)	Iași	1831	
70.	2280	---	Catihis pe scurt	”	1856	
71.	2288	Pelteki	Enciclopedie ruso română	”	1846	
72.	2284	---	Alese și frumoase istorii Morale	Brașov	1834	
73.	2295	Bădescu Sp.	Descriere despre Crucea Domnului	București	1852	
74.	2311	Moruzi Er.	Istoria Sfântă	Iași	1837	
75.	2325	Ionescu I.	Agricultura rom[ânească]. în jud[ețul]. Dorohoi	București	1866	
76.	2326	”	idem jud[ețul]. Mehedinți	”	1868	
77.	2328	Sturza Al.	Epistoliile despre datoriile preoțești	Iași	1843	
78.	2369	Goldsmith	Vicarul din Wakefield	Buc[urești].	1852	
79.	2370	Galutinski	Ist[oria]. bis[ericii]. ort[odoxe]. rom[âne].	Iași	1872	
80.	2373	Teodorit	Tâlcuire la cei 150 ¹¹ Psalmi	Buzău	1840	
81.	2384	Becker Stowe	Coliba lui Moș Toma	Iași	1853	
82.	2393	Burnonf	Metoda pe studiul limbii elenice	”	1862	
83.	2404	Bais Col.	Principii filosofice, pol[itice]. și morale	”	1846	
84.	2412	D’Alenkourt	Pustnicul	”	1837	
85.	3024	Șaguna A.	Proect de org[anizarea]. treb[urilor]. bis[ericești].	Sibiu	1804	
86.	3057	Tincu Valsa	Istorie bisericească	”	1865	

¹¹ În text apare scris 15 în loc de 150, așa cum este corect.

87.	3119	--	Doc[umente]. ist[torice]. Despre Rom[âni]. Din Transilv[ania].	Viena	1850	
88.	3126	Kampe I.	Teofron	Buda	1835	
89.	3270	---	Floarea adevărului p[entru]. pace și dragoste	Blaj	1780	

Cărți germane

Nr. Crt.	Nr. Inv.	Autorul	Titlul lucrării	Locul tipărit.	Anul	Starea în care se află
1.	1319	Pergens	Abhandlung über die Ohrenbeicht	Viena	1783	

Documentul este semnat de Pr. N. Donos, bibliotecar¹².

2. O analiză critică a lucrărilor din tabel

Majoritatea cărților sunt teologice¹³, fiind scrise de autori precum Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Simeon al Tesalonicului, Sfântul Grigorie de Nyssa, Ilie Miniati, Episcopul Meletie al Atenei, Mitropolitul Andrei Șaguna, Episcopul Melchisedec Ștefănescu, Episcopul Neofit Scriban, Eftimie Zigaben ș.a.

Există și cărți laice (de istorie, literatură, igienă etc.) care îi au ca autori pe Mihail Kogălniceanu, Dimitrie Cantemir, Petru Maior, Ion Heliade Rădulescu, Simeon Bărnuțiu, D. Bojinca, I. Valentineanu, Al. Sturza, I. Ionescu, Goldsmith, Becker Stowe ș.a.

Cărțile prezente în tabel au fost tipărite în diverse locuri din țară, și anume: Iași, Mănăstirea Neamț, București, Târgoviște, Buzău, Galați, Brăila, Sibiu, Cernăuți, Brașov și Blaj.

Regăsim și câteva cărți tipărite în afara granițelor țării în locuri precum Petersburg, Moscova, Buda și Viena.

Din punct de vedere al anului de publicare, majoritatea cărților sunt de secol XIX, cu excepția ultimelor două cărți, care sunt de secol XVIII, una fiind publicată în 1780 iar cealaltă în 1783¹⁴. În ceea ce privește celelalte 87 de cărți, 32 sunt cuprinse în prima jumătate a secolului al XIX-lea și 55 în cealaltă jumătate a secolului XIX.

Cea mai veche tipăritură deținută, de secol XVII, este *Îndreptarea legii* publicată la Târgoviște în 1652¹⁵.

¹² ANIC, fond Ministerul Cultelor și Artelor. Studii, dosar nr. 1 bis/1952, f. 69.

¹³ Aici ne referim la *Biblie, Viețile Sfinților, Tipic, Didahii, Pidalion* ș.a.

¹⁴ Este vorba despre următoarele două opere: 1) *Floarea adevărului p[entru]. pace și dragoste*, Blaj, 1780; 2) Pergens, *Abhandlung über die Ohrenbeicht*, Viena, 1783 cf. ANIC, fond Ministerul Cultelor și Artelor. Studii, dosar nr. 1 bis/1952, f. 69.

¹⁵ ANIC, fond Ministerul Cultelor și Artelor. Studii, dosar nr. 1 bis/1952, f. 66.

Câteva cărți din tabel sunt descrise și în vol. III din *Bibliografia Românească Veche* (în continuare: **BRV**)¹⁶.

În tabel există o rubrică cu starea celor 90 de cărți consemnate. Primele 28 și nr. 57 – 61 sunt într-o stare bună, în cazul celorlalte nu este precizat nimic în rubrica respectivă.

Concluzii

Colecțiile acestei biblioteci teologice conțineau lucrări diferite, atât teologice cât și laice, ceea ce ne arată diversitatea colecțiilor sale.

Mai bine de jumătate din cărțile cuprinse în acest tabel sunt din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, însă ne surprinde faptul că nu se găsesc, totuși, și cărți de secol XVII sau XVI, cu excepția exemplarului din *Îndreptarea legii* din 1652, de la Târgoviște.

Foarte interesant ar fi de cercetat câte dintre aceste cărți, prezentate mai sus, se mai găsesc astăzi în colecțiile bibliotecii Mitropoliei Moldovei și Bucovinei. Acest lucru rămâne deschis pentru cercetătorii interesați de felul în care a evoluat această bibliotecă și de modul în care și-a dezvoltat colecțiile sale.

¹⁶ Putem da ca exemplu următoarele opere: nr. 1. *Tipicon*, Iași, 1816 cf. **BRV**, vol. III, p. 157-161; nr. 2. *Viețile sfinților* (8 volume) cf. **BRV**, vol. III, p. 131-135.